

Bacardit de Llumars

Sant Mateu de Bages

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Demarcació de Castelltallat
Emplaçament	Ctra BV-3003 fins al final i continuar pista asfaltada us 2 km. Camí sud-est uns 2,5 km.
Alçada:	700

Coordenades:

Latitud:	41.78577
Longitud:	1.66721
UTM Est (X):	389251
UTM Nord (Y):	4626849

Classificació

Número de fitxa	08229 - 216
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Medieval Gòtic Modern Contemporani
Segle	XII-XIX
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Tipus de protecció:	Inexistent
Observacions protecció:	Pla especial del catàleg de masies i cases rurals en sòl no urbanitzable (núm. 107)
Data aprovació:	dc., 20/01/2010 - 12:00
Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	000509400CG82F0001II
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dj., 20/04/2017 - 02:00

Descripció

Masia de grans dimensions, d'origen medieval, que es troba emplaçada en un contrafort meridional de la serra de Castelltallat, en un petit altiplà. El conjunt és format per un clos tancat que inclou el cos residencial, una torre, més un seguit de coberts que formen un pati central. Fora d'aquest clos hi ha l'església nova de Sant Mamet de Bacardit així com altres coberts aïllats. El cos residencial està construït en diverses fases a partir d'una antiga sala o domus medieval que, segons Xavier Sitjes, té característiques dels segles XII-XIII. Aquesta sala té una planta trapezial amb un bastiment de 14 metres de llarg per uns 10 d'ample, i consta de planta baixa més dues plantes superiors. El portal (actualment desfigurat) devia ser de mig punt. Al primer pis es conserven dues finestres actualment tapiades del tipus coronelles (és a dir, amb tres obertures), datables als segles XII-XIII. La de l'esquerra encara té la columna però el que fa de base és l'antic capitell, mentre que el capitell actual és modern i fet de ciment. A la finestra de la dreta li manca el mainell o columna central. Al pis superior el mur té diverses espitlleres i un matabà (una caixa volada a la part alta d'una fortificació des d'on es podia esguardar l'atacant). Està situat a la vertical de la porta d'entrada i, segons Xavier SITJAS (2010: 28), és l'únic conservat sencer a la comarca del Bages. El cos residencial es completa amb una torre al costat nord i un cos, probablement ja del segle XVII-XVIII, situat a migdia. A la façana d'aquest cos meridional hi trobem una galeria amb dues arcades i dos balcons laterals al pis superior.

Observacions:

Inscripció del portal nord, adossat a la torre: JOSEP BACARDIT A FET FE LOBRA I MESTA R A FRANCISCO ARTIGA BORIAS LA FETA LANY 1682 Inscripció en una antiga pica amb relleus: 1682 Informació facilitada per Josep Bastardas i Ernest Molins

Història

Des de l'any 1081 es té notícia del mas Soler, anomenat Llomar, a l'antic terme de Castelltallat. Sembla que l'etimologia "Llumars", que en la documentació apareix també com a Lomar, podria significar "de la marca" en referència a la frontera entre el món islàmic i el cristià. És possible que d'aquest mas no en quedin restes visibles. El casal actual és un edifici construït en diferents èpoques que inclou una antiga sala o domus que té característiques dels segles XII-XIII. En aquest segle els Lomar eren una família adinerada i militar. En l'anomenat llibre d'Urbici (de l'Arxiu del mas Bastardas, de Fals) apareixen referències a un tal Ferrer de Lomar, que visqué a mitjan de segle XIII i era pare de Gillerma de Lomar, o a Pere de Lomar (1318). En algun moment el mas degué estar vinculat a l'antiga església preromànica i romànica de Sant Mamet, anomenada de Bacardit, actualment en ruïnes, la qual es troba en un turó 500 m al nord-est de la masia (actualment en terme municipal de Fonollosa). Aquesta església va dependre del monestir de Santa Cecília de Montserrat per donació, quan l'any 950 el comte Borrell la cedí a aquest monestir junt amb altres esglésies veïnes. Al segle XVII l'antiga capella de Sant Mamet deuria estar enrunada, ja que l'any 1685 el seu culte es traslladà a la nova capella que s'havia construït al costat del mas Bacardit de Llumars. Sembla que la nova capella es devia construir al mateix temps que fou reformat el mas Bacardit, segons consta en diferents inscripcions de la casa de l'any 1682. Una d'aquestes inscripcions ens informa que aquest any el propietari era Josep Bacardit i s'entén que el mestre que va fer l'obra es dia Francisco Artiga Borias. D'aquesta època es coneix molta documentació sobre la família Bacardit gràcies als estudis d'Ernest MOLINS (2014-2015). Aleshores els Bacardit tenien un important patrimoni amb masos i heredats situades als termes de Castelltallat i de Camps entre altres. A més del mas Bacardit de Llumars a Camps posseïen una masoveria dita la Casa Nova, situada al costat de l'església. L'any 1836, quan va prendre possessió de l'herència Joan Bacardit, aquest patrimoni s'havia incrementat molt notablement. L'heretat de Bacardit de Llomàs era de 350 quarteres i incloïa el mas Giró i la Casa Nova de Camps, junt amb altres propietats;

també l'heretat Cogullera de Sant Pere Sallavinera, les propietats Cases i Font d'Ivorra i dues cases al carrer Major de Camps. El valor estimat de les quatre grans finques era de 8.000, 3.200, 5.000 i 1.600 escuts respectivament. A principis del segle XX la propietat va passar per una situació complicada amb hipoteques, subhastes i vendes. Finalment, el 1943 la propietat es va vendre al metge de Manresa Armand Redondo Bonvehí. El seu pare, Fransico Redondo, era procurador als tribunals i assessorava l'anterior propietària en assumptes legals. La família Redondo s'havia instal·lat a Manresa procedent del poble de Muel (província de Saragossa). En el moment de la compra la gran propietat es va dividir.

Bibliografia

BENET, Albert; MAZCUÑAN, Alexandre; JUNYENT, Francesc (1984). "Sant Mamet de Bacardit", Catalunya Romànica, vol. XI "El Bages", Barcelona, Fundació Enciclopèdia Catalana, p. 252-253.

GRUP SOLUCIONS MANRESA (2009). Pla especial del Catàleg de masies i cases rurals en sòl no urbanitzable de Sant Mateu de Bages. Ajuntament de Sant Mateu de Bages (núm. 107).

MOLINS, Ernest (2014). "La Casa Nova (4ª part)". Quaderns de Camps, p. 137-141.

MOLINS, Ernest (2015). "La Casa Nova (3ª part)". Quaderns de Camps, p. 233-237.

SITJES MOLINS, Xavier (2010). Arquitectura civil medieval al Bages. Centre d'Estudis del Bages, Amics de l'Art Romànic del Bages, Centre Excursionista de la Comarca de Bages, Manresa, p. 26-28.

